

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

КУЛЬТУРОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

підготовки доктора філософії

Силабус освітнього компонента «Культурологія в Україні: тенденції розвитку»
підготовки доктора філософії (третій освітній рівень).

Розробник: Столярчук Наталія Миколаївна, доцент кафедри культурології, доцент,
кандидат філософських наук

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми:

 В. Ю. Головей

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
культурології**

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: О. Д. Москвич

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній Рівень	Характеристика освітнього компонента
Очна (денна, вечірня) форма здобуття освіти	Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В12 Культурологія та музеєзнавство Освітньо-наукова програма Соціокультурна аналітика Освітній рівень: доктор філософії	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання – 1
		Семестр 1 -ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції - 10 год.
		Практичні (семінарські) -14 год.
		Самостійна робота- 88 год.
	Консультації - 8 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Столярчук Наталія Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 097 2582490 ел. адреса:

Stolyarchyk.Natalya@vnu.edu.ua

Розклад занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Культурологія в Україні: тенденції розвитку» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти третього рівня (Доктор філософії (PhD)). Зміст освітнього компоненту відображає основні тенденції розвитку, властиві сучасній культурології, – структурному елементу новітньої української гуманістики. Підкреслено динамічність розвитку культурології, міжнауковий характер культурологічного знання, притаманне йому органічне поєднання теоретичного аспекту з практикою культуротворення та відбиття принципу спадкоємності, де історичні традиції спонукають науковців до творчої пошукової роботи на теренах, передусім, дискусійних проблем щодо перспектив розвитку української культури. Показано

шляхи виявлення творчої активності людини в процесі розбудови незалежної української держави.

Впродовж вивчення курсу піднімаються проблеми, актуальні для сучасної української культурологічної науки: проблема предметного поля культурології, смислового горизонту поняття культури; проблема особливостей культурологічного пізнання; поле досліджень прикладної культурології та питання менеджменту культурології; проблема осмислення культурології одночасно і як постмодерного проекту, і як пострадянського спадку; проблема інституціоналізації культурології; питання браку дискурсу, відсутності оригінального об'єкта дослідження та культурологічного методу.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу: сформувати у здобувачів цілісне розуміння трансформаційних процесів в українському культурному просторі кінця ХХ — початку ХХІ століть. Дисципліна спрямована на аналіз переходу від радянської моделі культури до розбудови самобутнього, деколонізованого та інтегрованого у світовий контекст культурного середовища.

Основні завдання:

- **Дослідити** зміну наукових парадигм та методологічних підходів у вивченні культури (постколоніальний, гендерний, антропологічний повороти).
- **Проаналізувати** динаміку національної ідентичності та роль культурних інституцій у процесах державотворення.
- **Вивчити** вплив глобалізації, цифровізації та масової культури на сучасні українські практики.
- **Осмыслити** феномен «культури спротиву» та нові стратегії комеморації в умовах повномасштабної війни.

Очікувані результати: аспіранти опанують інструментарій критичного аналізу сучасних культурних явищ, навчатися виявляти приховані ідеологічні коди та зможуть застосовувати здобуті знання для написання дисертаційних досліджень у галузі гуманітаристики. Курс сприяє розвитку навичок культурного прогнозування та проектування в умовах невизначеності.

3. Soft skills.

Основні **Soft skills**, які формуються у здобувачів під час опанування цього курсу:

- **Критичне та аналітичне мислення.** Це фундамент курсу. Аспіранти вчать не просто сприймати інформацію, а:
 - деконструювати культурні міфи та ідеологічні нашіарування.
 - виявляти причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та сучасним станом культури.
 - відрізнити якісний культурний продукт від маніпулятивного контенту.
- **Міжкультурна компетентність та толерантність.** Вивчення тенденцій розвитку української культури в глобальному контексті допомагає:
 - розуміти та поважати культурне різноманіття (інклюзивність).
 - ефективно взаємодіяти з представниками різних соціальних груп та культур.
 - формувати етичну позицію у наукових та професійних дискусіях.
- **Навички аргументації та наукової дискусії.** Оскільки курс передбачає семінари та обговорення гострих тем (наприклад, деколонізація), здобувачі розвивають:

- вміння чітко та переконливо формулювати власну думку
 - здатність до конструктивної критики та ведення діалогу в академічній манері.
 - майстерність публічного виступу.
- **Робота з великими масивами інформації.** Культурологія сьогодні тісно пов'язана з інформаційним потоком, що стимулює:
- вміння здійснювати швидкий пошук, фільтрацію та верифікацію джерел.
 - навичку синтезувати знання з різних галузей (історії, соціології, філософії, мистецтвознавства).
- **Креативність та адаптивність.** Аналіз сучасних тенденцій (креативні індустрії, цифрові трансформації) навчає:
- **creative problem solving:** пошуку нестандартних шляхів вирішення гуманітарних проблем.
 - адаптації до стрімких змін у соціокультурному середовищі.
- **Когнітивна гнучкість** - це здатність перемикатися з однієї інтелектуальної моделі на іншу. У культурології це проявляється через вміння дивитися на одне й те саме явище з різних точок зору (наприклад, економічної, естетичної чи політичної).

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні виклики у сучасній українській культурології						
Тема 1. Методологічні повороти в українській культурології	18	2	2	12	2	РМГ/10
Тема 2. Культурна ідентичність та націєтворення	16	2	2	10	2	РМГ/10
Тема 3. Постколоніальність та деколонізація	18	2	2	14		РМГ/10
Разом за модулем 1	52	6	6	36	4	30
Змістовий модуль 2. Тенденції розвитку української культурології: прикладний вимір						
Тема 4. Візуальний поворот та сучасне мистецтво	16	2	2	12		ДС/10
Тема 5. Масова культура та цифрова трансформація	18		2	14	2	ДС/10
Тема 6. Культурна політика та дипломатія	18		2	14	2	РМГ/10
Тема 7. Культура під час війни: нові сенси	16	2	2	12		РМГ/10
Разом за модулем 2	68	4	8	52	4	40
Підсумковий заліковий проект						ІР/30
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІР – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема 1. Методологічні повороти в українській культурології

- **Завдання:** Проаналізуйте одну фундаментальну статтю або розділ монографії (на вибір: С. Кримський, М. Попович, І. Дзюба) та виділіть ключові методологічні інструменти, які використовує автор.
- **Дискусійне питання:** «Чи можна вважати сучасну українську культурологію самостійною дисципліною, чи вона є міждисциплінарним полем?»
- **Практична справа:** Скласти порівняльну таблицю радянського «мистецтвознавчого» підходу та сучасного «культурологічного» підходу до аналізу будь-якого культурного явища.

Тема 2. Культурна ідентичність та націєтворення

- **Завдання:** Case study — аналіз великого національного проєкту (наприклад, святкування 30-річчя Незалежності або створення «Музею Майдану»). Як ці проєкти конструюють образ сучасної української нації?
- **Дискусійне питання:** «Громадянська vs Етнічна ідентичність в українській культурі: що домінує сьогодні?»
- **Практична справа:** Аналіз візуальних символів на сучасних банкнотах або державних нагородах як маркерів ідентичності.

Тема 3. Постколоніальність та деколонізація

- **Завдання:** Підготувати доповідь-презентацію про одну «повернуту» постать української культури (наприклад, представника Розстріляного відродження або художника-авангардиста), яку тривалий час маркували як «російську».
- **Дискусійне питання:** «Межа між деколонізацією та культурною скасуванням (cancel culture): де вона проходить?»
- **Практична справа:** Критичний аналіз експозиції локального краєзнавчого музею на предмет наявності «імперського наративу».

Тема 4. Візуальний поворот та сучасне мистецтво

- **Завдання:** Аналіз одного твору сучасного українського мистецтва (Ж. Кадирова, Р. Мінін, А. Сагайдаковський та ін.) через призму соціально-політичного контексту.
- **Дискусійне питання:** «Мистецтво в публічному просторі: чи має громада право голосу у виборі пам'ятників та муралів?»
- **Практична справа:** Написати коротку критичну рецензію (у форматі academic blog post) на поточну виставку в МСУМК, або PinchukArtCentre або Національному художньому музеї (можна віртуально).

Тема 5. Масова культура та цифрова трансформація

- **Завдання:** Дослідження українського сегменту TikTok або YouTube. Виявити основні тренди, що формують масові смаки молоді.

- **Дискусійне питання:** «Чи нівелює цифровізація поняття "елітарної культури"?»
- **Практична справа:** Розробка концепції віртуального музею або цифрового архіву для збереження локальної культурної спадщини.

Тема 6. Культурна політика та дипломатія

- **Завдання:** Ознайомитися зі стратегією Українського інституту (UI) або Українського культурного фонду (УКФ). Оцінити ефективність одного з реалізованих грантових проєктів.
- **Дискусійне питання:** «Культура на дотаціях чи культура як бізнес: яка модель життєздатна для України?»
- **Практична справа:** Сформулювати 3 тези для презентації української культури на міжнародному форумі (наприклад, на Венеційській бієнале).

Тема 7. Культура під час війни: нові сенси

- **Завдання:** Аналіз феномену «воєнного фольклору» (меми, пісні, графіті). Як низова культура реагує на травму?
- **Дискусійне питання:** «Етика комеморації: як ми повинні вшановувати пам'ять про трагедії (Буча, Маріуполь), щоб не перетворити це на "темний туризм"?»
- **Практична справа:** Написати есе-прогноз (до 500 слів): «Головна домінанта української культури після перемоги».

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти (PhD-рівня) базується на принципах андрагогіки (навчання дорослих): взаємна повага, партнерство та акцент на самостійній науковій роботі. Ключові засади реалізації цих принципів наступні:

1. Відвідування занять та тайм-менеджмент:

- **Гнучкість та відповідальність:** відвідування занять є обов'язковим, проте викладач визнає пріоритетність наукової діяльності аспіранта (участь у конференціях, польові дослідження, робота в архівах). Пропуск заняття з поважних причин потребує завчасного повідомлення.
- **Пунктуальність:** заняття починаються вчасно, згідно з розкладом. Запізнення більше ніж на 15 хвилин без попередження розцінюється як неповага до колег по дискусії.
- **Дедлайни:** письмові завдання (есе, проєкти) мають бути подані у визначений термін. Несвоєчасне подання без об'єктивних причин знижує підсумковий бал на 10-20%.

2. Культура дискусії та комунікації:

- **Етика діалогу:** курс передбачає обговорення сенситивних тем (ідентичність, війна, деколонізація). Обов'язковим є дотримання мовного етикету, повага до думок опонентів та аргументація замість емоційних суджень.
- **Цифрова гігієна:** під час занять використання гаджетів дозволяється лише для освітніх цілей (робота з текстами, пошук довідок). Звук на телефонах має бути вимкнений.

- **Канали зв'язку:** основний канал комунікації — корпоративна пошта або визначений месенджер у робочий час (з 9:00 до 18:00).

3. Оцінювання та зворотний зв'язок:

- **Об'єктивність:** оцінюється не «кількість слів», а глибина аналізу, здатність до критичного мислення та оригінальність підходу.
- **Фідбек:** викладач зобов'язується надавати розгорнутий коментар до виконаних завдань протягом 5 робочих днів після дедлайну.
- **Право на перескладання:** аспірант має право покращити оцінку за практичне завдання, якщо воно було доопрацьоване з урахуванням зауважень викладача (у межах визначеного семестру).

4. Інклюзивність та безпека

- **Психологічний комфорт:** викладач сприяє створенню безпечного середовища, де кожен аспірант може висловити свою позицію, незалежно від статі, релігійних чи політичних переконань.
- **Умови воєнного стану:** у разі повітряної тривоги заняття припиняється, а всі учасники мають перейти в укриття. Навчальний план може корегуватися залежно від безпекової та енергетичної ситуації.

Політика щодо академічної доброчесності. Вивчення дисципліни базується на принципах чесності, довіри, справедливості, поваги та відповідальності. Здобувач освіти має усвідомити, що науковий результат має цінність лише за умови його самостійного виконання та належного визнання внеску інших дослідників.

Запобігання плагіату та самоплагіату. Будь-яке запозичення ідей, тез, результатів досліджень, графічних матеріалів або цитат має супроводжуватися коректним посиланням на першоджерело згідно з ДСТУ 8302:2015 або стилем APA. Перефразування чужого тексту без зміни змісту також потребує посилання. Неприпустимим є повторне використання власних раніше опублікованих текстів (або текстів, поданих на інші курси) без відповідного застереження та посилання на попередню роботу.

Оскільки курс спрямований на розвиток критичного мислення, використання генеративних моделей (ChatGPT, Claude тощо) регулюється такими правилами:

- **Заборона генерації:** забороняється подавати текст, повністю згенерований ШІ, як власний доробок.
- **Допустиме використання:** ШІ може бути використаний для технічної допомоги (коректура стилістики, структурування списку джерел, пошук ідей для мозкового штурму).
- **Декларування:** якщо ШІ був використаний у процесі підготовки завдання, аспірант має додати коротку примітку: *"Під час підготовки роботи було використано [Назва моделі ШІ] для [опис функцій]"*.

Політика щодо фальсифікації та фабрикації: аспірант зобов'язується подавати лише реальні дані. Фальсифікація (зміна даних або посилань) чи фабрикація (вигадування неіснуючих джерел чи результатів культурного аналізу) вважаються грубим порушенням академічної етики.

Хоча курс заохочує групові дискусії, фінальні письмові завдання (есе, заліковий проект) мають бути виконані індивідуально. Копіювання робіт колег-аспірантів прирівнюється до плагіату.

Примітка: викладач діє на засадах презумпції добросовісності, доки не доведено протилежне, і готовий надавати консультації щодо складних випадків цитування, аби уникнути ненавмисних помилок.

Дотримання академічної добросовісності забезпечується відповідно до Кодексу академічної добросовісності Волинського національного університету імені Лесі Українки та *«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»*.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни і умови перескладання визначаються деканатом відповідно до рекомендацій навчального відділу. Вони можуть корегуватися викладачем за попередньою домовленістю з аспірантом в залежності від ситуації і конкретних обставин.

Якщо через поважні причини здобувач третього (доктор філософії) рівня не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему чи кілька тем, але не пізніше як за тиждень до офіційної дати призначення іспиту. У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач має можливість повторного складання іспиту викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань в терміни, визначені розкладом екзаменаційної сесії.

Здобувач третього (доктор філософії) рівня має можливість порушити будь-яке питання, яке має стосунок до процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуте відповідно до попередньо визначених процедур у ЗВО. Для врегулювання конфліктів у навчальному та освітньому процесі керуємося *«Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки»*, п. 5 *«Врегулювання конфліктів у навчальному процесі»*.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. За наявності документа про опанування сертифікатного курсу, що за проблематикою дотичний до тематики вибіркової ОК, здобувач освіти може звернутися із заявою в деканат про перезарахування окремих тем чи модулю з ОК (згідно з кількістю годин, зазначених у сертифікаті). Докладнішу інформацію про процедуру визнання таких результатів навчання можна отримати за покликанням: *«Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»* <https://lnk.ua/5V1RZ6YNd>

Здобувачі, які є учасниками науково-практичних конференцій з дотичної проблематики, авторами відповідних публікацій (статей або тез), мають право отримати додатково 10 балів, які будуть зараховані як результати поточного

контролю з освітнього компонента.

V. Підсумковий контроль

Із вибірових освітніх компонентів форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Практичні заняття: за роботу на одному занятті – до 10 балів (всього – 7 занять x10 балів=70 балів);

Підсумковий заліковий проєкт – 30 балів.

Критерії оцінювання:

практичних занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

В оцінці здобувачів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, достатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; не традиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

«9-10» балів виставляється здобувачам, які в повному об'ємі володіють програмовим матеріалом з ОК, обізнані з усіма поняттями та термінами і адекватно оперують ними під час відповідей на поставлені запитання, ознайомлені з спеціальною літературою. Для отримання вищого балу студенти повинні

продемонструвати творчу самостійність, здатність аналізувати факти, логічно мислити, ставити запитання та шукати на них відповіді. При оцінці враховуються уміння аргументувати власні судження теоретичними та фактичними положеннями, виконання завдань для самостійної роботи.

«5-8» балів виставляються також за умов достатньо повного володіння знаннями з ОК. Відповідь здобувача має бути правильною, обґрунтованою зі знаннями основних напрямів і змісту роботи. Здобувач повинен уміти аналітично працювати з різними концепціями, ідеями, підходами до поставлених проблем. Одночасно в роботі може бути допущено дві-три несуттєві помилки чи деяка неповнота відповіді, кострубатість і скутість у висловленій думці. Не в повній мірі виконані завдання для самостійної роботи.

«2-5» бали виставляються за знання, що продемонстровані в неповному об'ємі. Завдання для самостійної роботи виконані частково.

«0-1» бал - теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння. Завдання для самостійної роботи не виконані.

Завдання на підсумковий заліковий проєкт

Підсумковий заліковий проєкт є фінальною роботою, яка має продемонструвати здатність аспіранта застосовувати теоретичні знання до аналізу живих культурних процесів. Оскільки курс фокусується на тенденціях, проєкт має бути дослідницьким, а не реферативним. Нижче наведено три варіанти спрямування проєкту (на вибір аспіранта) та вимоги до нього.

Варіант 1. Аналітичний кейс-стаді (Case Study)

Тема: «Трансформація конкретного культурного інституту/феномену в сучасній Україні».

- **Завдання:** Виберіть конкретний об'єкт (наприклад, «Мистецький Арсенал», мережа книгарень «Є», фестиваль «Lviv BookForum» або феномен українського стендапу) і проаналізуйте, як він змінився за останні 5–10 років.
- **Фокус:** Які нові сенси він генерує? Як на нього вплинули цифровізація або війна? Яку роль він відіграє у формуванні ідентичності?

Варіант 2. Культурологічна деконструкція медіа-тексту

Тема: «Образ сучасної України в глобальному (або внутрішньому) дискурсі».

- **Завдання:** Проаналізуйте масштабний медіа-продукт (серіал, документальний фільм, масштабний фотопроєкт або віральну рекламну кампанію за кордоном).
- **Фокус:** Які культурні коди використовуються? Чи є там елементи самоколонізації або, навпаки, деколоніальний прорив? На яку аудиторію розраховано і які стереотипи подолано?

Варіант 3. Проєкт культурної стратегії (Прикладне дослідження)

Тема: «Концепція ревіталізації або меморіалізації локального культурного простору».

- **Завдання:** Розробіть концепцію для конкретного об'єкта у вашому регіоні (занедбаний будинок культури, пошкоджений війною музей, публічний простір міста).
- **Фокус:** Запропонуйте модель, яка б враховувала сучасні тенденції: інклюзивність, цифрову доступність та нову етику пам'яті.

Нижче наведено перелік орієнтовних тем для індивідуальних підсумкових проєктів, розподілених за тематичними блоками. Аспірант може обрати тему з переліку або сформулювати власну в межах зазначених напрямів.

Блок 1. Деколонізація та переосмислення спадщини

1. **Деколонізація публічного простору українських міст:** від «ленінопаду» до переосмислення постатей імперської культури.
2. **Феномен «Розстріляного відродження» в сучасній масовій культурі:** причини та наслідки раптової популярності (на прикладі проєкту «МУР», фільмів «Будинок Слово» тощо).
3. **Реституція та повернення імен:** як українські музеї переозначають художників «російського авангарду» (Малевич, Екстер, Архипенко).
4. **Трансформація козацького міфу в сучасній культурі:** від шароварщини до мілітарної естетики.

Блок 2. Візуальне мистецтво та цифрові трансформації

5. **Вуличне мистецтво (муралізм) як інструмент формування локальної ідентичності:** аналіз кейсів Києва, Харкова чи Одеси.
6. **Цифрова комеморація:** роль віртуальних турів та 3D-сканування у збереженні зруйнованої культурної спадщини України.
7. **Штучний інтелект в українському креативному секторі:** етичні та естетичні виклики (на прикладі книжкових ілюстрацій чи рекламних кампаній).
8. **Еволюція українського відеоарту:** від приватних експериментів до репрезентації на Венеційській бієнале.

Блок 3. Інституційні зміни та культурна політика

9. **Український культурний фонд (УКФ) як агент змін:** аналіз впливу грантової системи на розвиток незалежного сектору культури.
10. **Культурна дипломатія під час війни:** як Український інститут (UI) та приватні ініціативи змінюють сприйняття України на Заході.
11. **Роль незалежних культурних центрів у розвитку міст:** досвід «Jam Factory» (Львів), «Промприлад.Реновація» (Івано-Франківськ) або «Dovzhenko Centre» (Київ).
12. **Феномен сучасного українського книговидання:** як війна змінила читацькі запити та стратегії видавництва.

Блок 4. Антропологія війни та нові сенси

13. **Культурна рефлексія травми в сучасному українському кіно:** аналіз фільмів 2022–2025 років.

14. **Мова війни в повсякденній культурі:** неофольклор, меми та трансформація професійного сленгу.
15. **Музеїфікація війни:** етичні проблеми створення експозицій про події, що тривають (на прикладі виставок про оборону Маріуполя чи окупацію Київщини).
16. **Зміна ролі митця в суспільстві:** від «чистого мистецтва» до волонтерства та військової служби.

Порада аспіранту щодо вибору теми: обираючи тему, намагайтеся знайти точку перетину вашого основного дисертаційного дослідження та цього курсу. Наприклад, якщо ваша дисертація стосується філософії права, ви можете обрати тему «Захист авторського права в епоху ШІ», а якщо педагогіки — «Трансформація музейної педагогіки в умовах воєнного стану».

Структура та вимоги до оформлення

1. **Обсяг:** 8–12 сторінок (шрифт 14, інтервал 1.5).
2. **Структура:**
 - **Вступ:** Обґрунтування актуальності теми (чому цей кейс важливий саме зараз?).
 - **Теоретичний базис:** Які культурологічні підходи (постколоніальні, семіотичні тощо) ви використовуєте?
 - **Основна частина:** Глибокий аналіз тенденцій, виявлення суперечностей.
 - **Висновки:** Прогноз розвитку цього явища на найближчі 3–5 років.
 - **Список джерел:** (згідно з ДСТУ).
3. **Візуалізація:** Додавання ілюстративного матеріалу (фото, скріншоти, графіки) є обов'язковим для підтвердження тез.

Критерії оцінювання підсумкового залікового проєкту (макс. 30 балів)

Критерій	Бали
Наукова новизна: Оригінальність вибору теми та підходу до аналізу.	7
Глибина аналізу: Використання термінологічного апарату курсу.	7
Логічність та структура: Чіткість аргументації та послідовність викладу.	6
Оформлення: Дотримання академічних стандартів та цитування.	5
Презентація: Здатність захистити результати проєкту перед групою.	5

Питання до заліку.

1. Еволюція методологічних підходів в українській культурології: від радянського мистецтвознавства до сучасних міждисциплінарних студій.
2. Постколоніальна оптика в аналізі української культури: основні категорії (субалтерн, мімікрія, гібридність) та їх адаптація до локального контексту.
3. Культурна ідентичність як динамічний процес: роль «повороту до коріння» та інтеграції в глобальний західний дискурс.

4. Деколонізація та дерусифікація культурного простору України: стратегії деконструкції імперських міфів та ревізія канону.
5. Феномен «культурної стійкості» (cultural resilience) в умовах повномасштабної війни: теоретичне осмислення та практичні прояви.
6. Трансформація візуальної мови сучасного українського мистецтва: від соцреалізму до акціонізму та цифрового арту.
7. Креативні індустрії як чинник модернізації української економіки та суспільства: світові тренди та українська специфіка.
8. Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» (soft power) України на міжнародній арені: інституційний аспект (УІ, УКФ).
9. Проблема комеморації та політики пам'яті: як сучасна культура опрацьовує травматичний досвід (Майдан, війна).
10. Масова культура в Україні: вплив глобалізації та соціальних мереж на формування національного медіапростору.
11. Тенденції розвитку українського кінематографа ХХІ століття: пошук власної мови та вихід на світові платформи.
12. Цифрова трансформація культури: віртуальні музеї, архіви та роль штучного інтелекту у збереженні культурної спадщини.
13. Етика та естетика в сучасній культурі: межа між мистецтвом і пропагандою в умовах екзистенційної загрози.
14. Регіональні культурні ландшафти України: подолання стереотипів «сходу» та «заходу» через спільні культурні проєкти.
15. Футурологія української культури: прогнозовані напрями розвитку після перемоги та роль культурологічної спільноти у відбудові держави.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Нормативно-правові акти та стратегічні документи

1. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-VI : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
2. Про Український культурний фонд : Закон України від 23 берез. 2017 р. № 1976-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19>
3. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 берез. 2023 р. № 190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80>

2. Основна література

4. Аксьонова Н., Костенко Л., Столярчук Н. Роль комунікаційних стратегій у зміцненні ідентичності та культурної спадщини в умовах глобалізації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 73, том 1, 2024. С.36-43. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-1-5>
5. Брюховецька, Ольга. Візуальний поворот у культурі і культурології : [розділ монографії]. URL <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/49d6c4ab-f8a8-4e0d-8c41-c612050c890e/content>
6. Гоцалюк, А., Столярчук, Н., & Кравцов, Ю. (2025). Інтеркультурна толерантність та взаємна повага як ключові цінності культурного діалогу. *Філософія та управління*, (4(8)). <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.08>
7. Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн : монографія. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Критика, 2013. 344 с.
8. Забужко О. С. І знов я влізаю в танк... : вибрані тексти 2012–2016: статті, есе, інтерв'ю, спогади. Київ : Комора, 2016. 416 с.
9. Кралюк П. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 424 с.
10. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
11. Литвин О. Культура має значення: які медіа про культуру варто почитати бодай раз. *MediaКритика* // <https://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/kultura-maye-znachennya-yaki-media-pro-kulturu-varto-pochytaty-boday-raz.html>
12. Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі : монографія. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Основи, 1999. 447 с.
13. Ропецький В., Золотарчук Н., Столярчук Н. Національна ідентичність у сучасному українському образотворчому мистецтві : вплив традицій та інновацій. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник*. Випуск 49. Рівне: РДГУ. 2024. С.234-242. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi49.862>
14. Рябчук М. Ю. Постколоніальний синдром. Спостереження. Київ : К.І.С., 2011. 244 с.
15. Скляренко Г. Я. Українські художники: з відлиги до незалежності. Книга перша. Київ : ArtHuss, 2018. 288 с.
16. Степанчук, Т., Столярчук, Н. (2025). Естетичні та культурологічні аспекти репрезентації образотворчого мистецтва ХХ–ХХІ століття у музейних практиках Волині: між традицією і сучасністю. *Fine Arts and Cultural Studies*, 3-2, 150–156. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-20>
17. Столярчук Н. Аналіз впливу інноваційних технологій на сучасні мистецькі практики в українській культурі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 87, том 3, 2025. С. 86-94. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-3-13>
18. Столярчук, Н. (2024). Культурологічний аналіз розвитку креативних індустрій в Україні. *Філософія та управління*, (3-4), 46–52. <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2024.3-4.06>
19. Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редактори-укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. – 308 с.
20. Український художній авангард: маніфести, публіцистика, спогади, бесіди, листи. Упоряд. Дмитро Горбачов. Київ: Дух і Літера, 2020. 640 с., 32с.іл.
21. Шостак В. Москвич О., Столярчук Н. Заклади культури і мистецтв: інноваційне управління, культурні практики і креативні форми дозвілля. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник*. Випуск 50. Рівне: РДГУ. 2025. С.353-360. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.984>
22. Dychkovskyy S., Maksymchuk M., Poslavskiy A., Stoliarchuk N., Zarutskya O. Cultural Practices of Managing Social-Cultural Activity: Foreign Experience and Domestic Realities. *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences*, volume 26, number 3, special issue, 2023, p. 9-21 (науковий журнал входить до міжнародної наукометричної бази **Web of Science**)
23. Ivanytska, B., Stoliarchuk, N., Shostak, V., Moskvych, O., & Aleksandrova, M. (2024). Representation and diversity of Ukrainian culture in contemporary media: impact, challenges and

prospects. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0225. (науковий журнал входить до міжнародної наукометричної бази **Scopus**).

24. Nedashkivska, T., Zarichanskyi, O., Pugachov, V., Shostak, V., & Stoliarchuk, N. (2024). Analysis of cultural and identity transformations in the modern world. *Multidisciplinary Reviews*, 7(10), 2024244. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024244> (науковий журнал входить до міжнародної наукометричної бази **Scopus**)

25. Stoliarchuk N., Pletsan Kh., Dovganych R., Opanashchuk P., Bugrov M. (2025). Globalisation and Its Influence on Safeguarding National Cultural Heritage *OIDA International Journal of Sustainable Development*, Ontario International Development Agency, Canada, 18:07. P 34-41. (науковий журнал входить до міжнародної наукометричної бази **Scopus**)

3. Електронні ресурси

26. Коридор <https://korydor.in.ua/ua/>

27. Культурологічна думка : щорічник наук. праць / Ін-т культурології НАМ України. URL: <http://culturalstudies.in.ua/vydannya/shchorichnyk-kulturolohichna-dumka/>

28. Мітец <https://mitec.ua/>

29. Офіційний сайт Українського інституту. URL: <https://ui.org.ua/>

30. Стереотипи про українську культуру і робота над ними <https://www.identity.org.ua/video/stereotypy-pro-ukrainsku-kulturu-i-robotu-nad-nymy/>

31. Суспільне Культура <https://suspilne.media/culture/>

32. Тиктор медіа <https://tyktor.media/tyktor/pro-nas/>

33. У пошуках ідентичності <https://www.identity.org.ua/>

34. Україна Модерна : часопис / Міжнар. інтелектуальний часопис. URL: <https://uamoderna.com/>

35. Укультура <https://uculture.com.ua/>

36. Gogol media // <https://www.instagram.com/gogol.media/>

37. InsightUA <https://insight.ui.org.ua/>

38. Ukraineforever <https://www.ukrainealways.com.ua/>